

The main aim of the present study is to analyze lexical and textual levels of the original and translation and consider peculiarities of versification. Translation Studies views of Ivan Franko are examined herein, so as to fathom the target text.

Attention is drawn primarily to Translation Studies analysis of the Ukrainian translation of «The Ballad of King Lear and His Three Daughters» done by I. Franko, in particular its versification system, reproduction of the lexical and textual levels.

The conclusion can be drawn that the translation may be viewed as an adequate one, however, I. Franko sometimes tends to the domestication strategy, by means of usage of folk-poetic, dialectal and colloquial words. In some places the translator also explicates the content. The translator keeps equilinearity, rhyme and melodiousness of the text. Even though I. Franko preserves the original iambus, in some places he changes the rhyming scheme.

The further analysis is necessary not only so as to contribute to the study of I. Franko as translator and Translation Studies scholar, but also to facilitate reproduction of the present ballad in future. As far as «The Ballad of King Lear and His Three Daughters» serves as one of the sources for W. Shakespeare's tragedy 'King Lear', the analysis of it and its Ukrainian translation may also contribute to the Ukrainian translations of «King Lear».

Key words: ballad, «The Ballad of King Lear and His Three Daughters», translation, I. Franko.

УДК 81'364=111

Криворучко Т. В.,
кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри англійської мови
Житомирського державного університету імені Івана Франка
E-mail: kryvoruchkotv@ukr.net

СКЛАДНА КОМПЛЕМЕНТАЦІЯ В ГЕНЕРАТИВНІЙ ГРАМАТИЦІ

У статті проаналізовано явище складної комплементатії в генеративній граматиці. Проведено дослідження термінів на позначення складної комплементатії. Розглянуто операції рейзинг предиката, рейзинг суб'єкта та вилучення суб'єкта. Представлені відмінності між конструкціями складної комплементатії.

Ключові слова: складна комплементатія, коплемент, операція рейзинг предиката, операція рейзинг суб'єкта, операція вилучення суб'єкта, рейзингова конструкція суб'єкта до позиції суб'єкта, рейзингова конструкція суб'єкта до позиції об'єкта.

Постановка наукової проблеми та її значення. Вивчення мови належить до найдавніших видів системних досліджень. Появу генеративної граматики на авансцені науки в п'ятдесяті роки називають «хомськіанською» або «когнітивною революцією» [9, с. 33–59; 10, с. 63–72]. З того часу синтаксичні утворення розглядатимуть у контексті тісного взаємозв'язку мови та мислення. Об'єктом дослідження є синтаксичні структури як креативна частина граматики. Синтаксичною організацією речення є система правил і принципів, згідно з якими відбувається аранжування граматично правильних речень. Ці правила дають змогу генерувати нескінченну кількість речень із кінцевого інвентарю слів. Важлива роль при цьому належить семантичному компоненту синтаксису, іманентно властивого граматиці.

Як відомо, граMATика будь-якої мови складається з трьох взаємопов'язаних компонентів – синтаксичного (генеруючого), фонетичного й семантичного (інтерпретуючих) [7, с. 5]. Зі свого боку, синтаксичний компонент породжує низку синтаксичних структур, фонетичне оформлення яких визначене фонетичним компонентом, а зміст – семантичним [2, с. 12].

Упродовж тривалого часу вважали, що відомо два рівні представлення синтаксису в мовному апараті людини: рівень поверхневої структури (ПС) і рівень глибинної структури (ГС), отже, кожне речення має свою глибинну структуру, яка за допомогою певних трансформаційних правил перетворюється в мовленні в поверхневу. Радикальне переосмислення основ теорії та відмова від базових термінів глибинної й поверхневої структури відбувається з появою програми мінімалізму. У

праці «Питання мінімалізму» (*Minimalist Inquiries*) терміни PF і LF було замінено термінами структура речення до і після застосування операції озвучення (*Spell-Out*) [4].

Аналіз останніх досліджень. Утворення складної комплементатії неодноразово розглядали в традиційній граматиці в аспекті їхньої поверхневої реалізації (П. Робертс, М. Суон, Г. Уайтхол, О. Фішер, Ч. Фріз, А. Хорнбі). Натомість у генеративній парадигмі існує низка питань, що донині не отримала висвітлення через завузький підхід до досліджуваного явища, запропонованого у традиційній граматиці.

Метою статті є дослідження складної комплементатії в генеративній граматиці.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. У граматиках індоєвропейських мов під терміном «складна комплементатія» розуміють обидва види залежних клауз, фінітних і нефінітних. Загалом відомі два типи нефінітних клауз: 1) інфінітивні клаузи на зразок ...*V NP(to) V inf* ...; 2) дієприкметникові конструкції з предикативними центрами у вигляді дієприкметника теперішнього та минулого часу [8, с. 283]. Пор.: (1) *I saw you dance. I want to go.* (2) *He is in his room looking for his glasses. I had my hair cut.*

Відомо кілька термінів на позначення складної комплементатії. О. Фішер, наприклад, використовує термін '*infinitive complement construction*', замість традиційних '*accusative (dative) and infinitive*' та '*accusativus cum infinitivo*' [6, с. 145, 150]. Ф. Віссер запропонував терміни VOSI (= Verb + Object / Subject + Infinitive), VOSING (-ing форма, замість інфінітива) та VOSP (із дієприкметником минулого часу, замість інфінітива) [6, с. 150]. У контексті аналізу еквівалентів об'єктних клауз давньоанглійської мови Е. Траугот, наприклад, використовує термін '*non-finite complement construction*' [11, с. 241]. Загалом увесь цей феномен можна кваліфікувати як складну комплементатію (*complex complementation*) [3, с. 35]. Комплементатія – це феномен реченнєвої структури (*S-structure*), що займає позицію аргумента стосовно до предиката.

У мові ці конструкції представлені комплементами: 1) з ознакою фінітності (*fully tensed complement-Ss*), які фігурують як повнозначні підрядні клаузи (загалом в англійській мові це речення з комплементаризатором *that*): (3) *I saw that he came*; 2) з частково чи повністю відсутньою ознакою фінітності (*untensed / partially tensed complement-Ss*).

Останні поділяють на: 1) номіналізації (*nominalizations*): (4) *I want my / your going*; 2) інфінітиви (*infinitivals*): (5) *I made him leave*; 3) дієприкметники (*participials*): (6) *I saw him opening the door*.

Щодо понять інфінітивної комплементатії (*complementation*) та комплемента (*complement*) зазначимо, що термін «комплемент» визначають як групу, що тісно пов'язана з головним словом (*head*) синтаксичної групи незалежно від того, до якої з лексичних категорій (N, V, Adj чи P) це слово належить. Цей термін був запозичений із генеративної граматики й функціонує в науковому обігу з початку 70-х рр. XX ст. [1, с. 41].

Розглянемо операції, які застосовуються щодо інфінітивних комплементів у генеративній граматиці: 1) вилучення суб'єкта (*Subject Deletion* (SD)): суб'єкт вилучається за умови, що контролюється іменним аргументом (зазвичай суб'єктом) головного дієслова. Напр.: (7) *I want to go*, від *ₛ[want – Iₓ – ₛ[go – x]]*; 2) рейзинг предиката (*Predicate Raising* (PR)): нижчий дієслівний конститuent (*V-constituent*) об'єднується з вищим у дієслівну групу (*V-cluster*) і складові іменної групи, які залишилися, об'єднуються зі складниками вищого дієслова у вищу клаузу (S). Напр.: (8) *I let go the rope*, від *ₛ[let – ₛ[go – the rope]]*; 3) рейзинг суб'єкта (*Subject Raising* (SR)): нижчий суб'єкт піднімається до позиції аргумента, яку займає його власна клауза (S), де він отримує називний чи знахідний відмінок, який зазвичай призначається аргументам іменної групи, розміщеним у цій позиції. Відомі два різновиди SR: рейзингова конструкція суб'єкта до позиції суб'єкта (*Subject-to-Subject Raising* (SSR)) та рейзингова конструкція суб'єкта до позиції об'єкта (*Subject-to-Object Raising* (SOR)) [5]. Напр.:

SSR: (9) *The bird seems to fly*, від *ₛ[seem – ₛ[fly – the bird]]*

SOR: (10) *I want you to go*, від *ₛ[want – I – ₛ[go – you]]*.

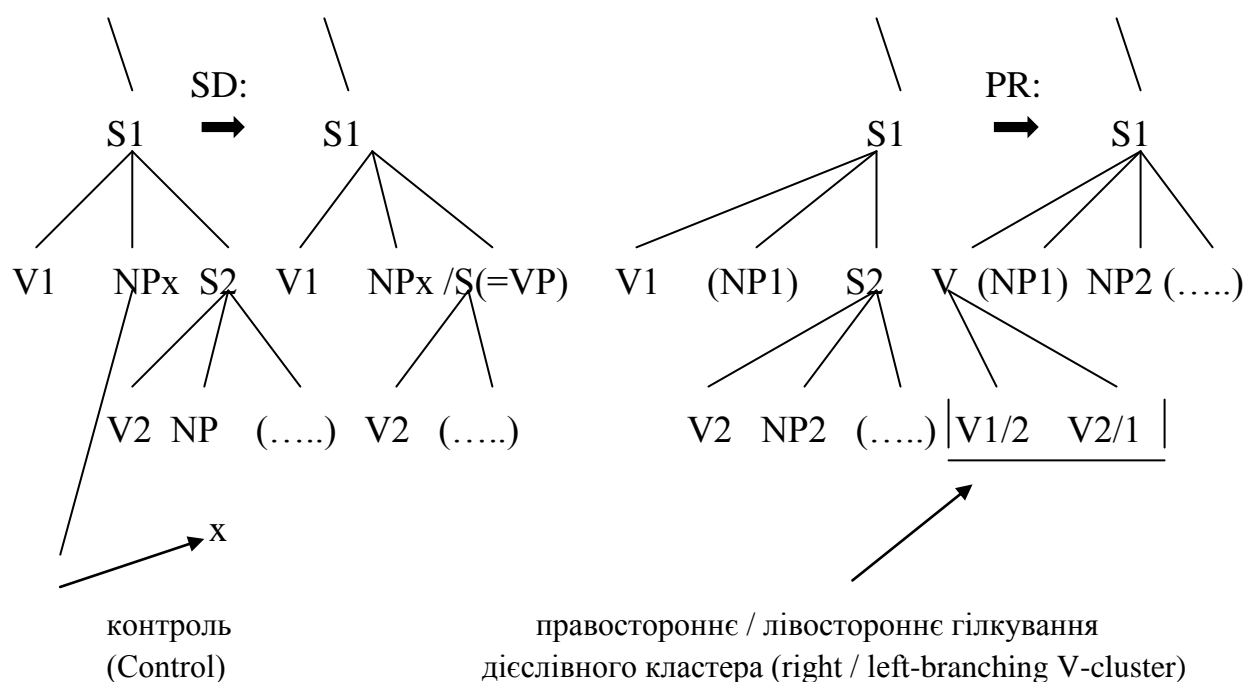
Схематично ці операції виглядають так:

Вилучення підмета

Subject Deletion

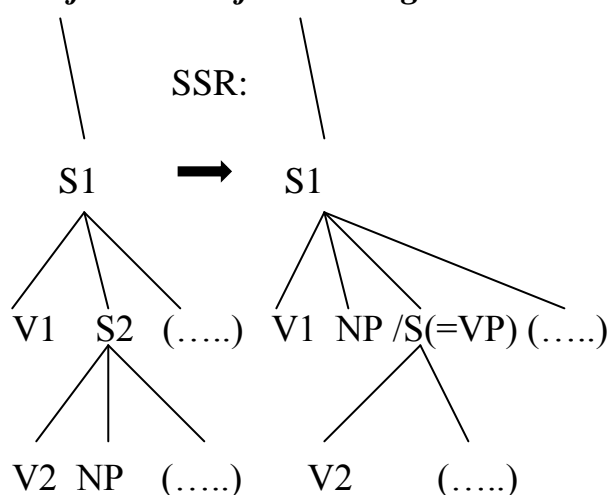
Рейзинг предиката

Predicate Raising

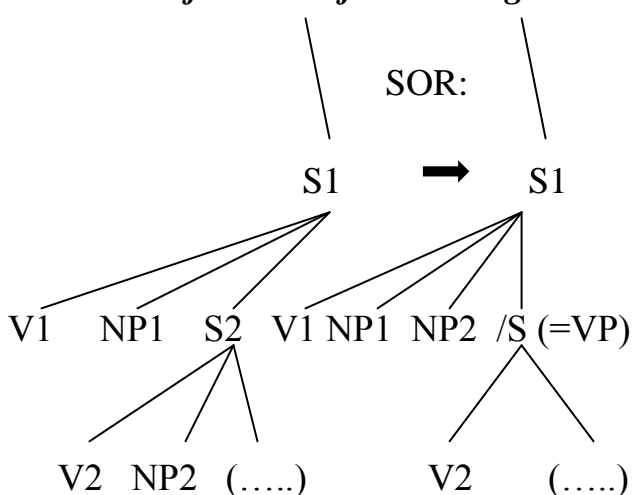
Рейзингова конструкція суб'єкта до позиції суб'єкта

Subject-to-Subject Raising

Рейзингова конструкція суб'єкта до позиції об'єкта

Subject-to-Object Raising

Можливість застосування операцій SD, PR чи SR зумовлена лексичною специфікою вербального кореня: кожне дієслово, що відкриває позицію для компонента, характеризується циклічними правилами, які ним керують. Отже, дієслово *expect* (так само, як і *want*) буде позначеном SD чи SR ознакою, тобто, SD використовують тоді, коли вищий і нижчий суб'єкт ко-референтні. Із SR, –навіпаки, якщо вони не є ко-референтними, як у прикладі *I expect the bird to fly*, що походить від структурної форми, яка відповідає *[expect – I – [fly – the bird]]*. Дієслово *believe* позбавлене можливості застосування операції SD, в іншому разі речення стає граматично неправильним.

Ці три операції мають один результат – максимальну уніфікацію нижчої клаузи з головним реченням (*matrix-S*). У комплементарній системі мов світу відома тенденція – *matrix-S* намагається об'єднати якомога більше клауз відповідно до типу мови та універсальних обмежень. На позначення цієї тенденції використовують термін «неповна форма» (*Matrix Greed*). Статус комплементарної клаузи (*Complement-S*), яка втрачає суб'єктну іменну групу, знижується до традиційної дієслівної групи. Як результат – утворене речення є неповним, оскільки в ньому не вистачає суб'єктної іменної групи.

Окрім того, коли комплемент головного речення втрачає дієслово, його вузол (*S-node*) зникає і всі аргументи прикріплюються до вищого речення в тому самому порядку. Повторюване циклічне вживання PR приводить до утворення складних дієслівних кластерів (лівостороннє та правостороннє гілкування), тобто всі дієслівні форми шикуються з одного боку клаузи, а іменні аргументи, зібрані з різних циклів, – із протилежного [5, с. 285–385].

Зазначимо, що мови, в яких наявні конструкції інфінітивної комплементациї, можна поділити на три головні типи:

- мови, які використовують SR (англійська, латинська, португальська та ін.);
- мови, які використовують PR (японська, турецька, німецька та ін.);
- мови, які за певних умов уживають SR і PR (італійська, іспанська, французька та ін.).

SR і PR конструкції типово вживаються з каузативними дієсловами, з дієсловами мислення, а також із дієсловами відчуттів. Проте досить часто можна спостерігати двоякість між контрольованим трактуванням (*control reading*): *I saw John_x [x sign the letter]*, де застосовується операція SD, і рейзинговим трактуванням (*raising reading*): *I saw [John sign the letter]*, де може застосовуватися операція PR чи SR залежно від мови. Речення на зразок *X believe Y (to) like strawberries* належить до типу SR, у випадку речення *X (believe (to) like) Y strawberries*, де застосовано операцію PR. Отже, англійське речення: *I let the rope go* є прикладом застосування операції SR, але подіюне речення *I let go the rope* – застосуванням PR операції. У випадку PR операції *NP terms* нижчої перехідної клаузи об'єднуються з *NP terms* вищої клаузи, нижчий аргумент розміщений у позиції, що лінійно перебуває між вищим суб'єктом і нижчим об'єктом, тобто в позиції, притаманній непрямому додатку.

Дієслова певної семантичної структури демонструють неавтоматичне застосування операції SD, яка активується з лексично пустими нижчими рейзинговими суб'єктами (SR чи PR залежно від мови). Рейзинг відбувається лише за умови пересуву елемента ліворуч у структурі речення, результатом чого є утворення в англійській мові таких речень:

(11) *She wanted to leave*;

(12) *She wanted the man to leave*.

Висновки з дослідження. Отже, з появою програми мінімалізму відбулося ґрунтовне переосмислення основ теорії та заміна термінів PF і LF на терміни структура речення до і після застосування операції *озвучення* (*Spell-Out*). У граматиках під терміном «складна комплементация» розуміють фінітні й нефінітні залежні клаузи. Існує кілька термінів на позначення складної комплементациї, які представлені у мові конструкціями з ознакою фінітності та частковою чи повною її відсутністю. Можливість застосування операцій рейзинг суб'єкта, рейзинг предиката та видалення суб'єкта зумовлена лексичною специфікою вербального кореня: кожне дієслово, що відкриває позицію для комплемента, характеризується циклічними правилами, які ним керують.

Перспективи подальших рбзвідок. Перспективним видається дослідження рейзингової конструкції суб'єкта до позиції об'єкта (*Subject-to-Object Raising* (SOR) з позиції генеративної граматики.

Список використаної літератури

1. Буніятова І. Р. Еволюція гіпотаксису в германських мовах (IV–XIII ст.): монографія / І. Р. Буніятова. – К.: Вид. Центр КНЛУ, 2003. – 327 с.
2. Селіванова О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія / О. Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716 с.
3. Buniyatova I. Complex Complementation in Old English and Other Old Germanic Languages / I. Buniyatova // Вестник Киевского лингвистического университета. – Сер. Филология. – 1999. – Т. 2 – № 1. – С. 35–43.

4. Chomsky N. Lectures on Government and Binding. The Piza Lectures / N. Chomsky. – Berlin ; N. Y. : Mouton de Gruyter, 1981. – 7th ed. – 371 p.
5. Chomsky N. The Minimalist Program / N. Chomsky. – Cambridge, London : The MIT Press, 1995. – 420 p.
6. Fischer O. The Origin and Spread of the Accusative and Infinitive Construction in English / O. Fischer // Folia Linguistica Historica. – 1989. – Vol. VIII, № 1–2. – P. 143–217.
7. Freidin R. Foundations of Generative Syntax / R. Freidin. – Cambridge, London : MIT Press. – 1992. – 359 p.
8. Harris A. Historical Syntax in Cross-Linguistic Perspective / A. Harris, L. Campbell. – Cambridge : Cambridge Univ. Press, 1995. – 488 p.
9. Newmeyer F. J. Linguistic Theory of America. The First Quarter-Century of Transformational Generative Grammar. / F. J. Newmeyer – N. Y., L. : Academic Press, 1980. – 290 p.
10. Robins R. H. Key dates in Twentieth Century Linguistics / R. H. Robins // Langue and Parole in Synchronic and Diachronic Perspective/ Ed. By Ch. Beebham. – Amsterdam, N. Y. : Pergamon. 1999. – P. 63–72.
11. Traugott E. Complex Sentences / E. Traugott // The Cambridge History of the English Language. – Cambridge : Cambridge Univ. Press., 1996. – P. 219–280.

Криворучко Т. В. Сложная комплементация в генеративной грамматике.

Аннотация

В статье проанализировано явление сложной комплементации в генеративной грамматике. Проведено исследование терминов сложной комплементации. Рассмотрены операции рейзинг предиката, рейзинг субъекта и удаление субъекта. Представлены отличия между конструкциями сложной комплементации.

Ключевые слова: сложная комплементация, комплемент, операция рейзинг предиката, операция рейзинг субъекта, операция удаление субъекта, рейзинговая конструкция субъекта к позиции субъекта, рейзинговая конструкция субъекта к позиции объекта.

Kryvoruchko T. V. Complex Complementation in generative grammar.

Summary

The object of the study is Complex Complementation in generative grammar. The background of the article is determined by the necessity of Complex Complementation study in generative grammar.

The main aim of the article is to examine Complex Complementation in generative grammar.

Attention is paid to the structure and functioning of Complex Complementation. Complementation is the phenomenon of S-structure that takes the position of an argument in relation to the predicate. In English such constructions include fully tensed complements, which function as subordinate clauses and untensed / partially tensed complements, which are divided into nominalizations, infinitivals and participials).

It was found that there are several interpretations of Complex Complementation: infinitive complement construction; VOSI (= Verb + Object / Subject + Infinitive), VOSP (Past Participle instead of the Infinitive) and VOSING (inf-form instead of the Infinitive); non-finite complement construction. Such operations as Subject Deletion, Predicate Raising, Subject Raising (which is divided into Subject-to-Subject Raising and Subject-to-Object Raising) are analyzed in the article. The research of Subject-to-Object Raising should be continued.

Key words: Complex Complementation, complement, Subject Deletion, Predicate Raising, Subject Raising, Subject-to-Subject Raising, Subject-to-Object Raising.

УДК 811.111'42

Крижанівська Г. Т.,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів
Львівського національного університету імені Івана Франка
E-mail: galyakr2014@ukr.net

ДИСКУРСИВНІ СТРАТЕГІЇ ЖІНОЧИХ ЖУРНАЛІВ: ЗДОРОВИЙ ГЛУЗД ТА ІДЕОЛОГІЯ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ ЖІНОЧИХ ЖУРНАЛІВ)

У статті проаналізовано способи реалізації стратегій псевдо-інтимізації та псевдо-достовірності на різних рівнях організації текстів популярного у дискурсі жіночих журналів жанру – «інтерв'ю-монолог». Ефективне паралельне та взаємодоповнювальне функціонування цих стратегій сприяє конструюванню логічного й узгодженого погляду читачок на пропаговані цими виданнями ідеали та моделі поведінки сучасної жінки, що забезпечує належне сприйняття ідеології цих видань.

Ключові слова: жіночий журнал, дискурс, жанр, текст, стратегія, ідеологія.